
Waterdicht

Een niet-hydroloog kan nog wel eens in verwarring raken door het begrip 'stationaire stroming'. Stationair betekent immers dat alles op zijn plaats blijft, en stroming dat iets van de ene naar de ander plaats gaat. De engelsen zijn veel helderder in hun taalgebruik: zij spreken over 'steady state', een voortdurende stroming, of zo u wilt: een permanente stroming. Misschien dat daar in een nieuwe versie van de hydrologische woordenlijst rekening mee gehouden kan worden.

Het is een kwestie van waarneming: een hydroloog gaat op een bepaalde plaats staan, en ziet dat de stroming op die plaats in de tijd niet verandert, noch qua omvang, noch qua richting. Om het in formule te zetten: voor ieder punt s in het beschouwde domein geldt:

$$\frac{dv_s}{dt} = 0 \quad (1)$$

Dat is de eerste, en voor mij ook laatste formule in de rubriek Waterdicht. Net als poëzie is een formule namelijk een manier van lezen en schrijven: wie het beheerst kan gefascineerd raken door de schoonheid van formuleren, maar wie het niet beheerst, zal in de wirwar van tekens en symbolen geen structuur kunnen ontdekken, laat staan dat het hem/haar enig inzicht verschaft over het water dat in of over de bodem stroomt. In poëzie-taal staat er ongeveer:

Dee-vee-es-dee-tee is nul
rustloos stroomt het water
over de bodem. (2)

Vanuit de waarneming van een waterdeeltje dat deel uitmaakt van stationaire stroming is de situatie echter helemaal

niet stationair, noch permanent. Het komt van het ene stromingstraject in het andere, waarbij stromingsrichting en -snelheid bij voorbaat vast liggen, maar voor het waterdeeltje zelf een telkens nieuwe ervaring zijn (ongeveer als bij een achtbaan: route en snelheden liggen al jarenlang vast, maar als ik er voor het eerst in ga zitten, kan het de beleving van mijn leven zijn, of juist niet, natuurlijk). Daarbij zal een waterdeeltje nooit tweemaal in dezelfde rivier stappen, en nooit tweemaal hetzelfde traject afleggen. Voor wie een afwisselend leven wil hebben is het bestaan als waterdeeltje dus zo gek nog niet.

Die rusteloosheid vond ik terug in een gedicht van T. van Geel, uit de bundel 'Nu het nog licht is':

*Waarom die behoefte aan blijven en niet
als het water dat de rivier vertrouwt
in zijn loop en zorgeloos naar zee glijdt
geloven in de noodzaak van vertrek
Beter is het toch te spotten met de
wil geworteld, stil en onbewogen
te staan alsof het ooit ook anders
had gekund dan hier maar weg te gaan.*

Stationaire stroming: statische dynamiek, vastgelegde beweging, maar het water blijft stromen naar de zee.

HB